

лия въ разлика отъ Севѣрна България е установенъ института на прокурорския надзоръ. Сждиитъ сж постоянни и временни. Постояннитъ сж несменяеми, а временнитъ изборни. Отъ това се вижда, че началата на избираемостъ и несменяемостъ и на публичното обвинение сж били прокарани въ сждебната организация на Румелия.

На 25. V. 1880 г. се създава „закон за устройството на сждилищата. Съ него се внасятъ следнитъ реформи: 1. премахватъ се старейшинскитъ съвети, установени като полюбовни сждилища; 2. премахва се изборното начало при заемане на сждийскитъ служби, а се въвежда цензъ; 3. създаватъ се мировитъ сждилища; 4. въвежда се институтътъ на сждебнитъ заседатели; 5. върховниятъ сждъ се реформира основно и се преименова въ касационенъ; 6. учредява се прокурорски надзоръ и дисциплинарно преследване на сждии и прокурори, възбуждано и упражнявано по особенъ редъ; 7. създава се институтътъ на сждебнитъ пристави, които се натоварватъ съ изпълнението на сждебнитъ решения; и 9) премахватъ се административнитъ (окръжни и областни) сждилища.

Този законъ става скелетътъ на нашата сждоустройствена система. Презъ 1899 г. се създава новъ „законъ за устройството на сждилищата“, който обаче въ основнитъ си черти е едно приповторение на стария. Новиятъ законъ претърпява редица измѣнения, докато въ 1926 год. бива отмѣненъ и замѣненъ съ последния „Законъ за устройството на сждилищата“, който е въ сила и до днесъ.

Институтътъ на сждебнитъ заседатели който се създава чрезъ закона отъ 1880 г. бива уреденъ подробно съ особенъ „законъ за сждебнитъ заседатели“ отъ 1897 г. Неговата цель е да се даде прѣко участие на народа въ раздаването на углавното правосъдие—по дѣла, които се наказватъ съ строгъ тъмниченъ затворъ не по-малко отъ 5 год. Тоя институтъ бива отмѣненъ съ законъ отъ 1922 г. и не е възстановенъ и до днесъ.

Въ 1912 г. се създава Върховниятъ административенъ сждъ, на който ставатъ подсъждни всички жалби противъ административнитъ актове на публичнитъ власти! Съ това България се оформява като правова държава. Липсва ѝ обаче.

още единъ върховенъ конституционенъ сждъ, който да контролирва законодателната властъ и отмѣнява противоконституционнитъ закони.

Днесъ въ Царство България сжществуватъ следнитъ сждилища: 1 Върховенъ касационенъ сждъ; 2 апелативни, София, Пловдивъ, Русе, 27 окръжни и 153 мирози сждилища.

2. *Наказателно сждопроизводство.* Първитъ норми за уреждане на нашия наказателенъ процесъ се съдържатъ въ „Временнитъ сждебни правила“ отъ 1888 г. Тѣ сж били, обаче, съвсемъ непълни и затова въ 1897 г. се създава „Законътъ за углавното сждопроизводство“ по образецъ на руския „Уставъ углавното сждопроизводство“ (отъ 1864 г. второ издание поправено и допълнено отъ 1886 г.). Тоя законъ продължава да бжде и до днесъ въ сила, макаръ да е измѣняванъ и допълванъ около 15 пжти. Допълненията, които се внесоха въ закона презъ 1922 г., а именно правилата за наказателнитъ заповѣди (чл. чл. 665—672) и за производството по дѣла за нарушения, по които несждебни власти издаватъ наказателни постановления (чл. чл. 673—687), сж изработени по образца на германското право.

Действащиятъ днесъ законъ за углавното сждопроизводство е изграденъ върху следнитъ основни начала: състезателностъ (обвинителенъ принципъ), публичностъ, непосредственостъ, устностъ, непрекъснатостъ на производството, равноправностъ на странитъ, предположение за невинностъ на обвиняемия, законностъ и начало на материалната истина. Обвинителното начало, обаче, е силно ограничено въ стадия на предварителното следствие. Тамъ позече преобладава следственото начало.

3. *Материално наказателно право.* Следъ освобождението на България остава да се прилага турския наказателенъ законъ отъ 1861 г., който е билъ изработенъ по образца на френския Code pénal отъ 1810 г. Неговата непригодностъ обаче къмъ нуждитъ на българския правенъ животъ се почувствува веднага. Той съдържа редица престѣпления, които споредъ правното чужство на българина не могатъ да бждатъ такива, отъ друга страна пъкъ той не съдържа нѣкои дея-